

Тіпанов Владислав Вікторович,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Становлення і розвиток будь-якої національної економіки, яка ґрунтується на знаннях, припускає створення умов для перетворення науково-технічного потенціалу країни на один з основних ресурсів стійкого економічного зростання. Саме тому, в останні 20 років і дослідники, і державні діячі багатьох країн світу приділяють все більшу увагу проблемам формування національних інноваційних систем (НІС).

В той же час, беззаперечним залишається той факт, що єдиного універсального рішення, що змогло б забезпечити розкриття інноваційного потенціалу будь-якої країни не існує [1]. Отже, НІС, як і будь-яка інша інституціональна система не може бути створена лише шляхом формальної імітації законодавств розвинутих країн. На нашу думку, має існувати певний набір практичних рішень, які базуються на основі досвіду країн інноваційних лідерів (США, Японії, ЄС) та країн «азіатського дива» і можуть бути в більшій/меншій мірі адаптовані, забезпечуючи при цьому усі необхідні передумови загального функціонування НІС. В табл. 1 наведено основні чинники, які характеризують особливості функціонування національних інноваційних систем окремих країн світу.

Як видно з табл. 1, SW – аналіз інноваційних систем деяких країн ЄС, Японії та Китаю показує, що в будь-якій інноваційній системі, будь-якої держави, є і сильні і слабкі сторони, свої можливості і свої загрози. Водночас, слід додати, що зазначені вище країни у порівнянні з більшістю інших країн світу, досягли значних успіхів у формуванні власних НІС. Так, перебуває в стадії активного розвитку китайська інноваційна система. Запорукою інноваційного успіху цієї моделі є не бездумне копіювання НІС інших країн, а вибіркова адаптація елементів НІС розвинених країн (насамперед, США), активно використовуючи при цьому їх освітні ресурси і можливості співпраці у сфері виробництва і постачань інноваційної продукції та послуг. В свою чергу, країни Скандинавії вже сьогодні вибудовують НІС на принципах системної колаборації – ще складнішого інституціонального механізму, а ніж потрібна спіраль.

Сильні та слабкі сторони НІС країн ЄС, Японії та Китаю

		Сильні сторони НІС	Слабкі сторони НІС
1	2	3	4
Країна	Франція	• Децентралізація інноваційної системи; • Наявність університетів світового рівня та кваліфікованих кадрів; • Розвинена система податкових пільг для інноваційних підприємств малого та середнього бізнесу (МСБ); • Стрімкий розвиток структури «кластери конкурентоспроможності» – трикутник інновацій (R&D, освіта, промисловість).	• Не достатній рівень фінансування R&D; • Не значні обсяги ліцензійних платежів за винаходи.
	Швеція, Фінляндія	• Значні державні витрати на R&D; • Наявність висококваліфікованих спеціалістів та центри їх підготовки; • Розвинена інституціонально-правова база; • Формування системної колаборації (complex collaboration).	• Жорстка централізація і авторитарний стиль управління; • Обмеження в антимонопольному, податковому, патентно-ліцензійному законодавстві; • Недостатньо вигідні умови отримання кредиту.
	Великобританія	• Наявність університетів світового рівня; • Розвинене венчурне фінансування; • Значна частка населення з вищою освітою; • Розвинені зв'язки «університет-промисловість»; • Активна політика залучення кваліфікованих кадрів; • Сприятливі умови ведення бізнесу.	• Незначні державні і приватні витрати на R&D; • Недостатня координація між всіма ланцюгами інноваційної системи.

1	2	3	4
	Німеччина	• Розвинена система податкових стимулів та пільг; • Значна частка державних і приватних витрат на R&D; • Державна підтримка інноваційної діяльності компаній (гранти, цільові програми тощо); • Наявність системи державної підтримки реалізації запатентованих винаходів.	• Не достатній рівень фінансування малого та середнього бізнесу.
	Японія	• Значна частка населення з вищою освітою; • Високий рівень патентування новітніх технологій; • Швидке впровадження результатів досліджень у виробництво, тобто (ефективна фаза комерціалізації).	• Не значна частка державного фінансування R&D.
	Китай	• Значна частка приватних витрат на R&D; • Активне використання кластерного підходу; • Розвинена система податкових пільг та підтримка інноваційних підприємств МСБ; • Наявність інформаційної підтримки учасникам інноваційної діяльності.	• Низький рівень захисту інтелектуальної власності; • Не достатньо активні зв'язки «університети – підприємства»; • Низький загальний попит на нові знання; • Дефіцит висококваліфікованих кадрів.

Джерело: складено автором за даними [2; 3; 4; 5]

Таким чином, сучасна інноваційна політика має потребувати не лише якісних змін в суспільній свідомості, але і базуватися на принципах системної колаборації (complex collaboration), яка включає розвиток системних інновацій шляхом синтезу безперервної координації інтересів представників всіх інституційних секторів і соціальних груп – бізнесу, науки, освіти, регіональних властей, ЗМІ, профспілок, громадських об'єднань тощо. Водночас досвід країн-лідерів інноваційного розвитку свідчить і про те, що завдання вироблення зваженої і ефективної інноваційної політики не може бути вирішене без ясного розуміння цілей, завдань, слабких і сильних сторін національної інноваційної системи (НІС).

Література:

1. Инновационная политика будущего: политика ЕС в области инновационного развития должна поддерживать экономический рост. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: – <http://futurereview.info/documents/52776027664ed20000000003.pdf>
2. Калятин В.О., Наумов В.Б., Никифорова Т.С. Опыт Европы, США и Индии в сфере государственной поддержки инноваций. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.russianlaw.net/files/law/doc/a59.pdf>
3. В.Ф. Шаров. Опыт стран Европейского союза по созданию условий, повышающих конкурентоспособность и эффективность национальных инновационных систем. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ecsn.ru/files/pdf/201210/201210_205.pdf
4. Жан-Мари Фрессине. – Кластеры конкурентоспособности вокруг «треугольника» инноваций. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inop.ru/files/innovacionnie_trendi_ru_11.pdf
5. Никифорова А.Э. Сравнительный политический анализ институтов инновационного развития на примере Сингапура, Швеции и Финляндии. Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук / МГИМО, 2014. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.mgimo.ru/files2/y01_2014/246233/nikiforova_diss.pdf

Удовенко Андрій Юрійович

магістр

Житомирського національного агроекологічного університету

«TEAM BUILDING» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Тімбілдинг – це спеціально розроблені заходи, спрямовані на згуртування колективу, формування сильної команди, що успішно досягає будь-яких поставлених цілей. Team building сьогодні – це одна з перспективних моделей корпоративного менеджменту, що забезпечує повноцінний розвиток компанії, і є одним з найбільш ефективних інструментів управління персоналом.

Авторство тімбілдингу належить військовим. Ще в 1950-х роках у Великобританії був презентований так званий «Мотузковий курс» – тренінг, покликаний забезпечити психологічну підготовку та командну сумісність військовослужбовців спецпідрозділів королівства. Курс виявився настільки вдалим, що його тут же взяли на озброєння «акули бізнесу» США. Маючи прикладний характер, цей тренінг міг вирішити